

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

יום ב' דחג השבועות, ה'תשכ"ז

חלק ב – יו"ל לש"פ בהעלותך, ט' סיון, ה'תשע"א

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ואחת לבריאה

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ בהעלותך, ט' סיון הבעל"ט, הננו מוציאים לאור חלק שני מהתוועדות יום ב' דחג השבועות ה'תשכ"ז, הנחה בלתי מוגה — (חלק ראשון י"ל לש"פ נשא, המשך ההתוועדות י"ל אי"ה בשבועות הקרובים).

*

בתור הוספה: א) כמה מכתבים (תדפיס מכרכי "אגרות-קודש — מילואים" מהשנים תרפ"ה-תשל"ה, שמכילים עתה לדפוס). ב) חלק ממאמר שנדפס ב"תורה געדאנקען פון ליובאוויטשער רביין" ב"אלגעמיינער זשורנאל" פ' אמור תשד"מ (מספר "דעת תורה" פרק א).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו'", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

ימי הגבלה, סיוון, ה'תשנ"א (ופרצת),
מאתיים וחמישים שנה להסתלקות-הילולא של כ"ק הבעש"ט ז"ל
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2011 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610 • Fax. (206) 666-1770

E-mail: info@lahak.org • Internet: <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch, Inc.

5771 • 2011

Printed in the United States of America

נדפס באדיבות דפוס
The PrintHouse
538 Johnson Ave. Brooklyn N.Y. 11237
(718) 628-6700

נסדר והוכן לדפוס
על ידי חיים שאול בן חנה
בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"
Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770

נדפס בסיוע בנימין בן חדוה ומשפחת פדרמן — לזכותם ולזכות בני ביתם שיחיו

י. בנוגע להאמור לעיל אודות השייכות של ג' הענינים שבחג השבועות, הנה כיון שיכולים לומר שזהו רק ענין של "דרוש", ואולי גם לא דרוש אמיתי — לדעת החושבים שענין הדרוש הוא שדה פרוצה, כך, שיכולים "לדרוש" כל מה שעולה ברוחם ("יעדע ווילדקייט וואָס פּאַלט זיי אַיין"), באמרם, שיש להם "ביטוח" שלא יפרכו את דבריהם, כיון שאיתא בכתבי האריז"ל⁸³ ש"אין משיבין על הדרוש", יש צורך להבהיר שאין האמת כן, ח"ו⁸⁴ — שהרי דרוש הוא א' מד' חלקי התורה: פשט רמז דרוש וסוד, והתורה היא "תורת אמת", כך, שאי אפשר לומר שג' רבעים הם אמת, ורבע א' — חלק הדרוש — אינו אמת ח"ו, ובמילא יכולים לומר גם ענינים מושללים ללא יסוד כו' — שהרי זוהי תורה אחת.

וכיון שבנוגע לכל ענין רוצים ראיות מהעולם — הנה גם בענין זה יש ראי' מהעולם:

ידוע שכל עניני העולם נלקחים מהתורה — שהרי "אסתכל באורייתא וברא עלמא"⁸⁵. ולכן יש ד' עולמות אבי"ע — כנגד ד' חלקי פרד"ס התורה, ואופן הלימוד בכל עולם הוא בהתאם לחלק התורה השייך אליו: סוד — כנגד עולם האצילות, פשט — כנגד עולם העשי', ובנוגע לדרוש ורמז — מביא כ"ק מו"ח אדמו"ר⁸⁶ ב' דעות בקבלה, אם רמז ביצירה ודרוש בבריאה, או דרוש ביצירה ורמז בבריאה. ובכל אופן — דרוש הוא כנגד א' מב' העולמות בריאה או יצירה.

והנה, כל העולמות הם באופן של סדר השתלשלות — כמו שלשלת, שיש בה טבעת עליונה, וממנה באים לטבעת שלאחרי' וכו', וכדי להגיע לטבעת התחתונה צריכים לעבור את כל הטבעות שבאמצע, וכן הוא בנוגע לעולמות, שההנהגה של עולם הבריאה תלוי' בהנהגה של עולם האצילות, וכמו"כ ההנהגה בעולם העשי' תלוי' בהנהגה שבעולם היצירה.

ועפ"ז: אם בעולם העשי', עולם הפשט, ישנו סדר וכללים מסויימים — לא יתכן שבעולם שלפנ"ז אין סדר, שהרי הם תלויים זב"ז, ועכצ"ל, שגם בעולמות שלמעלה מעולם העשי' יש סדר, ואדרבה, סדר נעלה יותר מאשר בעולמות שלמטה מהם.

83) עשה"פ שמות א, יד. כנפי יונה ח"ב
84) זח"ב קסא, רע"ב.
85) שקכ"ה.
86) שיחת יום ב' דחה"ש תרצ"ג (לקו"ד)
87) ראה גם תו"מ חל"ט ס"ע 408 ואילך. ח"ד תשעא, רע"א) — מע"ח ומ"ח (ראה רש"ן.
הנסמן בלקו"ש חכ"א ע' 36).

ומזה מובן, שגם בחלק הדרוש יש סדר, במכ"ש מחלק הפשט. אלא, שלכל חלק בתורה יש כללים משלו⁸⁷, ולכן אי אפשר להקשות מחלק אחד בתורה למשנהו. וכפי שרואים גם בהלכה — בחלק אחד בתורה גופא — שאי אפשר ללמוד מענין אחד לחבירו, וכידוע ש"איסור מטומאה לא גמרינן"⁸⁸, ו"איסורא מממונא לא ילפינן"⁸⁹.

וכן הוא בנוגע לדרוש — שכללי הדרוש שונים מכללי הפשט והרמז, ולכן "אין משיבין על הדרוש" — אותן קושיות ששואלים על חלק הפשט כו'; אבל בודאי שגם בחלק הדרוש ישנם כללים וסדר כו', ואילו העדר הסדר הוא רק בקליפה וסט"א, כמ"ש⁹⁰ "אין גו' חשבון גו' בשאול". ולכן מצינו שרבותינו נשיאינו דייקו על ענין הסדר, כפי ששמענו כמ"פ מכ"ק מו"ח אדמו"ר⁹¹.

יא. ובכן: כשהתחלתי לעיין בקשר והשייכות של ג' הענינים דחג השבועות, מ"ת, דוד המלך והבעש"ט — ראיתי שמפורש הדבר בפשטות ובהשקפה ראשונה:

המשך השיחה — השייכות של מ"ת ודוד המלך, תפארת ומלכות, והבעש"ט, שמו ישראל — תפארת, שם — מלכות, ובאופן ש"ישראל" נעשה "בעל" על ה"שם", ועי"ז נעשה גם השם "טוב", שהו"ע האור והגילוי — נכלל בשיחה המוגהת (לקו"ש ח"ח ע' 23 הערה 18; ע' 27 הערה 42).

יב. ובנוגע לפועל:

צריך לידע שדורנו זה אינו כמו הדורות שלפניו, שבהם הי' לימוד פנימיות התורה רק עבור יחידי סגולה, ורק ענין של הידור, ואילו עתה הרי זה זמן ש"מצוה לגלות זאת החכמה"⁹², ויש גם חיוב ללמוד פנימיות התורה,

וכפי שמפרש הרח"ו⁹³ לשון הזהר⁹⁴ "בהאי חיבורא דילך . . יפקנן ב' מן גלותא ברחמים", שהיציאה מן הגלות קשורה עם לימוד פנימיות התורה,

ומזה מובן, שכאשר מעכבים את הפצת המעיינות חוצה, מעכבים

(87) ראה גם תו"מ חמ"ג ע' 103 הערה 25. וש"נ.
 (88) יבמות קג, סע"ב.
 (89) ברכות יט, ב. וש"נ.
 (90) קהלת ט, יו"ד.
 (91) שיחת יום ב' דחה"ש הנ"ל (לקו"ד שם תשע, סע"ב). ועוד.
 (92) תניא אגה"ק רסכ"ו (קמב, ב).
 (93) בהקדמתו לשער ההקדמות (נעתקה גם בקונטרס עה"ח ע' 62 ואילך).
 (94) ח"ג קכד, ב (ברע"מ).

רח"ל את השכינה בגלותא, פמליא של מעלה בגלותא, וכל בני"י בגלותא, ויכולים לתאר מהי התוצאה מזה שנשארים בגלות עוד רגע נוסף, [ולכן, כשמע הבעש"ט שמשיח יבוא כאשר יפוצו מעיינותיו חוצה — התחיל לדאוג⁹⁵, כיון שזהו דבר קשה ביותר, ומשיח הוצרך להרגיעו כו'].

וזהו ענין ששייך לכל אחד ואחד, וגם — לפי הוספת רבותינו נשיאינו — לכל אחת ואחת, שלכן תירגמו עניני חסידות בכמה שפות, כדי שיוכלו הדברים להגיע לכל אחד ואחד ולכל אחת ואחת, וסידרו כתות וחוגים ללימוד החסידות, כדי שתורת החסידות, פנימיות התורה, תגיע לכולם, מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימך"⁹⁶.

וענין זה נוגע ביחוד בשנה זו — שנת הקהל — "הקהל את העם האנשים והנשים והטף גו' למען ישמעו ולמען ילמדו ויראו גו"⁹⁷, וכמבואר ברמב"ם⁹⁸ בנוגע לקריאת הפרשיות ע"י המלך, ש"יראה עצמו כאילו עתה נצטווה בה ומפי הגבורה שומעה", ובאופן כזה צריך להיות גם לימוד פנימיות התורה, עם האנשים והנשים והטף.

וזו תהי' ההכנה ללימוד תורתו של משיח שילמד תורה את כל העם באופן של ראי⁹⁹, וכיון שכאו"א שייך לראי, הרי מובן שלימוד זה יהי' לכולם,

בקרב ממש, למטה מעשרה טפחים, בעגלא דידן.

* * *

יג. דובר לעיל שכל ג' הענינים של חג השבועות (שענינים הוא ביטול כל המחיצות¹⁰⁰) יהיו בשלימות לעתיד לבוא, כשיקויים היעוד "ולא יכנף עוד מוריך", וכדברי רבינו הזקן בתניא¹⁰¹ ש"כבר הי' לעולמים מעין זה בשעת מתן תורה", וכנ"ל (ס"ב) מדברי המדרש ש"צפור לא צווח עוף לא פרח כו'", אבל שלימות הענין תהי' בימות המשיח, וכן בנוגע לכללות הענין ד"ירד ה' על הר סיני", ו"אנכי הוי' אלקיך", ששלימותו תהי' כאשר "את רוח הטומאה אעביר מן הארץ".

אמנם, הכוונה היא שגם בזמן שבין מ"ת לביאת המשיח יהי' גילוי אלקות בעולם, וגם בחלק היותר תחתון שבעולם, שדוקא אז נעשה הענין בשלימותו — כמו בגשמיות, ש"כשצריכים להגב' איזה דבר מן הארץ

95 ראה גם סה"ש תורת שלום ע' 113. 99 ראה לקו"ת צו יז, א"ב. ובכ"מ.
96 ר"פ נצבים. 100 ראה לקו"ש הנ"ל (ח"ח) ע' 23
97 וילך לא, יב. ואילך.
98 הלי' חגיגה פ"ג ה"ו. 101 שבהערה 64.

ע"י כלי ההגבהה הנקרא ליווע"ר, צריכים לאחוז בחלקים התחתונים שבו דוקא, כמו בהגבהת כותלי בית, שצריכים להתחיל להגבי' הקורה התחתון דוקא, ואז ממילא יוגבהו גם העליונים הימנו, משא"כ אם הי' מתחיל מאמצע הכותל, לא הי' מגבי' התחתונים¹⁰² (ולא עוד אלא שגם החלק שמגבי' אינו בשלימות¹⁰³).

וזהו שמצינו בנוגע ליצי"מ — שזוהי ההכנה למ"ת, כמ"ש¹⁰⁴ "בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את האלקים על ההר הזה" — שהוצרכו להיות "שש מאות אלף רגלי הגברים"¹⁰⁵, והיינו, שהענין של יצי"מ הי' צריך לחדור גם ברגל, שזהו החלק הכי תחתון, שאז יודעים שכולו נעשה חדרור בענין זה.

ועד"ז מבואר בחסידות¹⁰⁶ בנוגע לדברי משה רבינו: "שש מאות אלף רגלי העם אשר אנכי בקרבו"¹⁰⁷ — שכדי שאצל משה רבינו יוכל להיות הענין ד"אנכי בקרבו", הרי זה ע"י הענין ד"שש מאות אלף רגלי גו".

וכן בגאולה העתידה, כאשר יקויים היעוד¹⁰⁸ "ויצא חוטר מגזע ישי וגו'", ו"יוסיף אד' .. לקנות את שאר עמו .. מאשור וממצרים .. ומאיי הים", "והיתה מסילה לשאר עמו .. כאשר היתה לישראל ביום עלותו מארץ מצרים" — שאצל כולם יהי' הענין ד"הדריך בנעלים"¹⁰⁹, שזה מורה על ענין ההליכה ברגלים נכי, בנוגע לנסיעה, טיסה או רכיבה, לא מתאים הלשון "והדריך", ואז אין גם צורך ב"נעלים", שענינם להפסיק בין הרגל לארץ, ורק בנוגע להליכה ברגלים מתאים הלשון "והדריך בנעלים", וכמ"ש ביצי"מ¹¹⁰: "נעליכם ברגליכם" — שבזה מודגש שענין הגאולה הוא באופן שחודר גם ברגל, שזהו החלק הכי תחתון, והיינו, שהיציאה מן הגלות היא באופן שגם מהמדריגות הכי תחתונות הנה "משם יקבצך"¹¹¹, וכדברי כ"ק מו"ח אדמו"ר¹¹², שהגאולה העתידה תהי' כמו יצי"מ, שאף א' לא ישאר בגלות, אלא כולם יצאו מהגלות, "בנערינו ובזקנינו גו' בבנינו ובבנותינו"¹¹³, ועד ש"לא תשאר פרסה"¹¹⁴.

יד. והנה, החשיבות בענין הרגל מודגשת גם בכך שיש מצוות

(102) תו"א בראשית ד, א.	(108) ישעי' יא, א ואילך.
(103) ראה גם תו"מ סה"מ כסלו ע' קצד.	(109) שם, טו (ובמצו"ד).
(104) שמות ג, יב.	(110) בא יב, יא.
(105) בא יב, לו.	(111) נצבים ל, ד.
(106) ראה שיחת יום ב' דחה"ש תשכ"ג	(112) ראה גם תו"מ חמ"ג ע' 237. וש"נ.
ס"ו (תו"מ חכ"ג ס"ע 26 ואילך). וש"נ.	(113) בא יו"ד, ט.
(107) בהעלותך יא, כא.	(114) שם, כו.

הקשורים עם הרגל (דאע"פ שכל מצוה כלולה מכל המצוות¹¹⁵, הרי כשם שהתורה כללות ופרטות נאמרה¹¹⁶, כך גם במצוות יש לכל מצוה ענינה הפרטי, ויש מצוות פרטיות הקשורים עם הרגל).

וכמו מצות עלי' לרגל — הקשורה גם עם מצות הקהל, ששייכת לשנה זו, שנת הקהל, שהרי החיוב דהקהל הוא רק על מי שמחוייב בעלי' לרגל¹¹⁷ — שכאשר יש ביכלתו לעלות ברגלו (גם אם צריך לאחוזו בידו של אביו), אזי מחוייב בעלי' לרגל¹¹⁸. והענין בזה — ע"פ האמור לעיל — שהענין ד"יראה גו' את פני הוי"ו¹¹⁹ צריך להתחיל מהרגל.

וכמו"כ יש עוד מצוות הקשורות עם הרגל¹²⁰. וביניהם — המנהג הטוב, "מנהג ישראל תורה הוא"¹²¹, ועאכו"כ מנהג שנקבע ע"י נשיא ישראל, כ"ק מו"ח אדמו"ר — ללכת לשמח יהודים בשמחת יו"ט.

וכל אלו שהצליחו וקבלו על עצמם לחלקם ולרשותם לקיים בפועל את ההליכה ברגל ולהוסיף בשמחה של מצוה — זוכים הם לפנימיות התורה, כמבואר בתורה אור¹²².

ובהתאם לכך, הנה כל אלו שהשתתפו בהליכה ברגליהם כפשוטה — יאמרו "לחיים", ובשמחה וטוב לבב,

ויקויים בהם מש"נ בנוגע לביכורים¹²³: "תשנה לשנה הבאה", ובהוספה — "קהל גדול ישוּבו הנה"¹²⁴, ע"י משיח צדקנו, שיבוא בדורנו זה, שבו "מטו רגלין ברגלין"¹²⁵, בעגלא דידן, אמן כן יהי רצון.

* * *

טו. כשם שענין הרגל נוגע לכל אחד בקומה הפרטית שלו בתור "עולם קטן"¹²⁶ — כן הוא גם בנוגע לכללות ישראל, שמורכב מכו"כ פרטים, מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך" ו"שואב מימין"⁹⁶, שגם שם נוגע הדרגא הכי תחתונה, כמבואר בדרושי ר"ה בענין "אתם נצבים"¹²⁷.

(115) ראה שיחת יום ב' דחה"ש תשכ"ד ס"י"ז (תו"מ ח"מ ריש ע' 53). וש"נ.
(116) ראה חגיגה ו, סע"א ואילך. וש"נ.
(117) ראה אנציק' תלמודית ערך הקהל ס"ב (כרך י' ע' תמו). וש"נ.
(118) רמב"ם הל' חגיגה פ"ב ה"ג.
(119) פ' ראה טז, טז.
(120) ראה ספר חרדים חלק מ"ע מד"ק ומד"ס פ"ו.
(121) ראה שיחת יום ב' דחה"ש תשכ"ה ס"י"ג (תו"מ חמ"ג ע' 375). וש"נ.
(122) תולדות כ, ב. וראה גם תו"מ סה"מ חשון ע' רעט.
(123) פרש"י תבוא כו, טז — מתנחומא ר"פ תבוא.
(124) ירמ' לא, ז.
(125) זח"ב רנח, א.
(126) תנחומא פקודי ג. ועוד.
(127) לקו"ת ר"פ נצבים.

(115) ראה שיחת יום ב' דחה"ש תשכ"ד ס"י"ז (תו"מ ח"מ ריש ע' 53). וש"נ.
(116) ראה חגיגה ו, סע"א ואילך. וש"נ.
(117) ראה אנציק' תלמודית ערך הקהל ס"ב (כרך י' ע' תמו). וש"נ.
(118) רמב"ם הל' חגיגה פ"ב ה"ג.
(119) פ' ראה טז, טז.
(120) ראה ספר חרדים חלק מ"ע מד"ק ומד"ס פ"ו.
(121) ראה שיחת יום ב' דחה"ש תשכ"ה ס"י"ג (תו"מ חמ"ג ע' 375). וש"נ.
(122) תולדות כ, ב. וראה גם תו"מ סה"מ חשון ע' רעט.
(123) פרש"י תבוא כו, טז — מתנחומא ר"פ תבוא.
(124) ירמ' לא, ז.
(125) זח"ב רנח, א.
(126) תנחומא פקודי ג. ועוד.
(127) לקו"ת ר"פ נצבים.

וכמו"כ נוגע הדרגא הכי תחתונה בכללות חיי האדם, שיש בהם כמה מדרגות — החל מהמעמד ומצב ש"עיר פרא אדם יולד"¹²⁸, שזהו בדוגמת הרגל, כיון שלא הגיע עדיין לכלל הבנה והשגה, ולאח"ז הנה "רוב שנים יודיעו חכמה"¹²⁹, והיינו, שגדל מקטנותו, שאז ענינו העיקרו הוא מדות, ויש לו רק קטנות המוחין, ומקבל גם מוחין דגדלות, ועד שמגיע לענין הדעת, וככל שהולך וגדל הולך וניתוסף בחכמתו.

וע"פ האמור לעיל (סי"ג) שמזמן מ"ת ועד לגאולה העתידה נוגע ענין הרגל ובו יש להתחיל — הנה כן הוא בנוגע לכל אחד בפרט, שכדי להבטיח שהנהגתו תהי' כדבעי, יש להתחיל מענין הרגל, שזהו זמן הקטנות, ע"י ענין החינוך, וכמו בנוגע לענין החכמה, ש"בוצין בוצין מקטפי' ידיעא"¹³⁰, ועד"ז בנוגע לשאר הענינים שבהם מתבטאת שלימות האדם — לא רק שכל, אלא גם מדות, כל עשר כחות הנפש, ומחשבה דיבור ומעשה, שבכל ענינים אלו צריכים להתחיל כבר מקטנות, ע"י ענין החינוך. ואז בטוחים שיוצאים מהגלות עם כל הענינים, ובאים לגאולה האמיתית.

ולכן אמרו בגמרא¹³¹ "קטן .. יודע לדבר אביו לומדו תורה .. תורה¹³² צוה לנו משה מורשה", והיינו, שהתורה היא לא רק הבנה והשגה, אלא גם ירושה, והרי בענין הירושה לא נוגע מעמדו ומצבו של היורש, וישנו גם אצל תינוק מיד כשנולד, מבלי הבט על מעלותיו או הפכם.

ועד שישנו ענין של חינוך שמתחיל עוד לפני"ז¹³³ — תשעה חדשים לפני שנולד, כדי שיוולד ילד כשר ללא פגמים ח"ו, שיהי' ראוי להקרא "בנים אתם לה' אלקיכם"¹³⁴ ו"בני בכורי ישראל"¹³⁵.

טז. ענין החינוך בכלל — מוטל על הגדולים, ההורים, אבל ישנה גם התקנה הידועה שיהיו מלמדי תינוקות,

— וכידוע הסיפור¹³⁶ שרבינו הזקן קרא פעם לאברך ואמר לו: עלי מוטלת המצוה "ושננתם לבניך"¹³⁷, ועליך מוטלת המצוה לפרנס את אשתך ובני ביתך, ובכך, הבה נחליף מצוה במצוה —

(128) איוב יא, יב.	(135) שמות ד, כב.
(129) שם לב, ז.	(136) ראה אג"ק שלו ח"ב ע' תצא (נעתק בתו"מ — רשימת היומן ע' תסג, וב"היום יום" ח אדר א). וראה גם סה"ש תש"ח ע' 161. תו"מ חכ"ג ע' 266. וש"נ.
(130) ברכות מח, רע"א.	(137) ואתחנן ו, ז.
(131) סוכה מב, א.	
(132) ברכה לג, ד.	
(133) ראה גם תו"מ חל"ט ע' 358. וש"נ.	
(134) פ' ראה יד, א.	

ועליהם לחנך את הילדים באופן שיתנהגו כפי שיהודים צריכים להתנהג, וחינוך זה צריך להתחיל מיד לאחרי ש"יודע לדבר" שאז "אביו לומדו תורה" — החל מהכניסה ל"חדר".

וזהו תפקידם של מוסדות החינוך לבני ובנות ישראל — לחנך את הילדים באופן שידעו ש"תורה צוה לנו משה מורשה קהלת יעקב", שהתורה היא "ירושה" לכל יהודי שמוצאו מיעקב אבינו.

יז. ולכן ראינו השתדלות הכי גדולה אצל רבותינו נשיאינו, ובפרט אצל כ"ק מו"ח אדמו"ר¹³⁸, לייסד בכל מקום שאפשר מוסדות חינוך על טהרת הקודש, גם עבור הקטנים ביותר,

— ולא כפי שהי' בדורות הקדמונים, שהיו סומכים על ההורים בנוגע לחינוך הקטנים, כי, מצד הצרות והמצוקות שבדורנו לא יכולים ההורים להתמסר לילדים כדבעי, וכדי שתהי' הצלחה בחינוך הילדים, יש צורך במוסדות חינוך¹³⁹ —

החל מ"גן" לילדים וילדות, כך, שמיד לאחרי ש"אביו לומדו תורה", יהי' כבר מן המוכן "גן" שבו ילמדו אותו "מודה אני", "שמע ישראל" ו"ראשית חכמה", אל"ף בי"ת כפשוטו, וגם אל"ף בי"ת של תומ"צ — כל הענינים הפשוטים שצריכים לידע כדי להיות יהודי, ועיקר כל העיקרים — לידע ש"אתה בחרתנו מכל העמים"¹⁴⁰, כך, שהוא שונה מכל הבנים והבנות שנמצאים בסביבתו, ו"עם לבדד ישכון"¹⁴¹, ובאופן שגם מצד הקב"ה אין ברירה אחרת, כביכול, ולא יכולה להיות מציאות אחרת מלבד ש"אתם תהיו לי לעם"¹⁴², מ"ראשיכם שבטיכם" עד "חוטב עציך ושואב מימיך".

ובשביל מטרה זו, הקדיש כ"ק מו"ח אדמו"ר מזמנו — זמן שהי' יכול להיות מנוצל לעיונה של תורה, להפצת לימוד הקבלה ולימוד החסידות לגדולים — כדי לייסד "חדרים" ו"גני ילדים",

וצוה שיעשו כך גם אלו השייכים אליו והרוצים להיות שייכים אליו,

ובודאי יזכו לכל הענינים שמקבלים ע"י השייכות לנשיא ישראל, ועאכו"כ כשממלאים רצונו ללא הגבלות — שיקבלו שכרם בזה ובבא,

(138) ראה גם תו"מ חל"ח ע' 150 ואילך. (140) נוסח תפלת יו"ט.
 (141) בלק כג, ט. (139) ראה גם תו"מ חל"ט ריש ע' 189.
 (142) בחוקתי כו, יב. (ש"נ.)

להתברך בברכתו של הקב"ה — שנמשכת ע"י נשיאי ישראל שבכל דור ודור, ובדורנו ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר — בכני חיי ומזוני, וכולם באופן דרויחי,

ואז יקיימו את הפתגם של רבינו הזקן¹⁴³, שכאשר הקב"ה נותן לבנ"י גשמיות, אזי עושים בנ"י מהגשמיות — רוחניות,

כך, שע"ז עושה גם הקב"ה "עסק טוב"... כי, ע"ז שנותן להם כל צרכיהם, יוסיפו בנ"י כמ"פ ככה בחינוך על טהרת הקודש, ויעמידו "צבאות השם"¹⁴⁴, שיבטיחו את הענין של מ"ת — כפי שהי' בזמן מ"ת, שדוקא אמירת בנ"י "בנינו עורבים אותנו"¹⁴⁵ פעלה את הענין של מ"ת, ויגדלו להיות "יוצאי צבא בישראל"¹⁴⁶, לצאת בקרוב ממש לקבל פני משיח צדקנו,

ויוכלו לומר עליהם "ראו גידולים שגידלנו" — כיון ש"הם הכירוהו תחילה"¹⁴⁷, כמו בעת קריעת ים סוף כשבנ"י אמרו "זה א-לי ואנוהו"¹⁴⁸, וכך יהי' גם בגאולה האמיתית והשלימה, כאשר "אראנו נפלאות"¹⁴⁹, בביאת משיח צדקנו, בעגלא דידן.

יח. (וסיים כ"ק אדמו"ר שליט"א:)

ובכן:

כל אלו שהם "עסקנים" בעניני חינוך — יאמרו "לחיים", ויקבלו החלטה טובה לחזק את ענין החינוך שישנו כבר, להרחיבו ולהפיצו, ובכל מקום שידם מגעת.

והקב"ה מבטיח — ומקיים הבטחתו — שכאשר עוסקים בחינוך, לקרב את ילדיו לאביהם שבשמים, אזי ימשיך ברכתו שיהי' להם נחת אמיתי מבנים ובני בנים, מתוך בריאות נכונה, ובשמחה וטוב לבב.

* * *

יט. צוה לנגן ואמר מאמר ד"ה וירד הוי' על הר סיני.

* * *

(143) ראה "היום יום" כז טבת. כט אדר ד (א).
 שני. כז אלול. — וראה גם תר"מ חל"ט ע'
 76. וש"נ.
 (144) בא יב, מא.
 (145) ראה תנחומא ויגש ב. שהש"ר פ"א,
 (146) במדבר א, ג. ועוד.
 (147) סוטה יא, ב.
 (148) בשלה טו, ב.
 (149) מיכה ז, טו.

הוספה

א

[ז' אדר שני ה'תשי"א]

מכתבו ברוב תודה קבלתי. ובטח יבשרני טובות מבריאותו ובריאות זוגתו תי'. — ומה ששואל אם ילמוד גם הענינים שלעת עתה אין מבינים — פשיטא שילמדם. וחלק מהם יבין במשך הזמן — ראה קונטרס לימוד החסידות פי' יא ואילך. וגם אם ישאר מה שלא יבין כבר פסק רבנו הזקן בהל' תלמוד תורה סוף פי"ב: "יש לאדם לעסוק בכל התורה גם בדברים שלא יוכל להבין ולעתיד לבוא יזכה להבין ולהשיג כל התורה שעסק בה בעולם הזה ולא השיגה מקוצר דעתו".

ב

בי"ה, ג' סיון תשי"ב
ברוקלין.

הנהלת אוצר הפוסקים.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבם מכ"ט בניסן, ובטח בינתים קבלו את ששת כרכי הצ"צ השו"ת שלו, וכבקשתם נשלח להם ג"כ פסקי דינים להצ"צ, כן מאשר הנני קבלת שני כרכים אוצר הפוסקים ובודאי כאשר יצאו לאור שאר הכרכים יכבדוני גם בהם.

ומה שמעיר במכ' בדבר שו"ת הצ"צ חלק אבה"ע ריש סי' ס"ג, שכותב

א

מצילום כתי"ק, בשולי מכתב כללי-פרטי בתאריך זה — נדפס לעיל ח"ד אגרת תתקמא. — קטע זה אל הרה"ח הו"ח אי"א נו"מ וכו' מהור"מ שי' הכהן שיייעוויטש (שיקאגא). נדפס בתשורה (וואַלף, תשנ"ז). אגרות נוספות אליו — לעיל ח"ל אגרת יא'תכו, ובהנסמן בהערות שם.

קונטרס לימוד החסידות פ' יא ואילך: נדפס לאח"ד באג"ק אדמו"ר מהוריי"צ ח"ג אגרת תשסט (ע' שנא ואילך).

ב

חלקה השני של האגרת [הערות על ספר אוצר הפוסקים (אבה"ע ח"א)] — נדפס לעיל ח"ו אגרת א'תרכג.

שו"ת הצ"צ חלק אבה"ע ריש סי' ס"ג: "ע"ד השאלה מקרימינצוק באחד שהלך לשאוב מים מנהר ואבד זכרו של האיש ואחר כמה שבועות נמצא איש בשפת הנהר רחוק ממקום ששואבים

דר"ת סבירא לי דטביעת עין דגופו מהני אע"פ שחסר הראש, ושואל דהרי אפשר לומר שזהו אם חסרים רק הפדחת והחוטם אבל הראש ישנו,

הנה לדעתי ראית הצ"צ מבוארת עפ"י לי הר"ת בתוספי וכו' שבכ"מ **מדגיש** טב"ע **דגופא**, דפשטות הלשון הוא שחסר כל הראש ומאין לנו להכריח אחרת!

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות, היינו מתאים להאמור בכתוב בקשו פני את פניך ה' אבקש, שפירושו שבכדי לקבל פנימיות אלקות צריכה להיות הדרישה ובקשה מפנימיות הנפש וכמים הפנים לפנים כו' ומבואר זה בתניא פרק מ"ו, ומעלה נוספת בזה בענינים רוחנים, כי בגשמיות אם חסר ח"ו הראש אין לזה תקנה, משא"כ ברוחניות דאפי' באופן כזה, הרי אע"פ שחטא סתם דכולל גם באופן ר"ל דחסר הראש ישראל הוא, — וכמבואר בכ"מ* דישראל אותיות לי ראש — כיון שאין לך דבר העומד בפני התשובה, ואז מתאחד פנימיות הנפש עם פניך ה' פנימיות אלקות ע"י פנימיות התורה וכמאמר הזהר תלת קשרין מתקשראן דא בדא ישראל באורייתא כו' (זהר חלק ג' דף ע"ג ע"א) סתים וגליא כו'.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

(* לקו"ת גמח"ב.

שם מים ולא היה לו חוטם וחצי צורת הפנים כי נתקלקל ואנשי עירו הכירוהו בטב"ע שהוא האישי הנאבד וחפשתי אחר סימנים ונמצאו בו סימנים בגופו סימנים אמצעים".

ל' הר"ת בתוספ': ראה ד"ה אין מעידין ביבמות קכ, א.

להאמור בכתוב בקשו גר': תהלים כז, ח.

וכמים הפנים לפנים: משלי כז, יט.

אנ"פ שחטא .. ישראל הוא: סנהדרין מד, רע"א.

גמח"ב: שלח מח, ב.

שאין לך דבר העומד בפני התשובה: רמב"ם הל' תשובה ספ"ג.

ארץ ישראל

זה למעלה משלושים שנה שקיבוץ גדול של יהודים נמצא בארץ "אשר תמיד עיני ה' אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה". חלקם הגדול של תושבים אלו הגיעו לארץ הקדש לאחר השואה הנוראה באירופה, כשהדרך בה הצליחו להגיע למקום הצלה זה, וכן נצחון המלחמות על אלו שקמו להשמידם, ר"ל, בארץ ישראל, כל זה הי' בניסים גדולים וגלויים, ובאופן שלא נותר כל מקום לספק, כי אפשרות ההצלה שנוצרה, מקורה בהקדוש ברוך הוא – מקור הטוב והחסד, שהוא בעל הניסים והנפלאות המשדר כל המערכות, והוא שסבב מתוך כוונה פנימית את הסבות שהביאו לניסים והצלה גדולה של מליוני יהודים בארץ ישראל. כי אכן, באותם השנים הי' זמן המוכשר ועת רצון מלמעלה, וכמו שהי' כמה פעמים במשך זמן הגלות, שהקב"ה ברוב חסדו וטובו נתן ליהודים במקומות פזוריהם הזדמנות להוכיח שהם ראויים לגאולה, כשבאופן ניסי נוצרה עבורם הזדמנות לחיות בבטחון ובשלווה, ולהנהיג עצמם כרצונם בלי הפרעות, וכל זה בכדי לראות אם הם יתנהגו כדבעי ואם ישתיתו כל עניניהם עפ"י התורה, ובדוגמת המצב שהי' בזמן "וועד ארבע ארצות" ובזמנים ומקומות שונים במשך זמן הגלות, כשלמרבית הצער לא הצליח הנסיון בעבר אף פעם, כי ההזדמנות לא נוצלה כדבעי ע"י עם ישראל.

והנה לאחר שראה הקב"ה בעני עמו ישראל שנשחטין ונהרגין ר"ל וכו' בגזירות איומות ונוראות, נתן להם האפשרות באמצע זמן הגלות להתנהג בכל הענינים כרצונם באופן מאורגן במוסדות משלהם, ועי"ז באו עשרות ומאות אלפים ורבבות של יהודים למקום מקלט בארץ ישראל, וניצלו מהיפך החיים – לחיים ומהיפך החירות – לחירות (חירות – בערך השעבוד שלפני זה, כי גם עתה בגלות אנו ובכל מקום, וכאמרנו בתפלתנו עתה ובכל מקום, גם בארץ הקודש: ומפני חטאינו גלינו), ובאותה שעה ניתנה לעם ישראל האפשרות המלאה, שבבחינתם החופשית וברצונם הטוב יוכלו להתנהג כפי ש"גוי קדוש" צריך להתנהג, על פי הוראת "תורתנו הקדושה" שניתנה ממקור הקדושה – ה"קדוש ברוך הוא", ולא עוד, אלא שבחסדו הגדול עמנו, רצה אבינו שבשמים שאפשרות זו תהא ב"ארץ הקדש" דוקא, בכדי שקדושת הארץ תסייע לקיום התורה והמצוות.

ואכן, אילו הי' עם ישראל מנצל את ה"עת רצון" ומתנהג כדבעי, היתה זו הזדמנות נפלאה עבורו להוכיח שכבר ראוי הוא לגאולה, אך תמורת זה התווכחו המנהיגים אם להזכיר שם שמים במגילה הידועה אם לאו . . . ואם להיות תלויים במוסקבא או בווינגטון, ואת העיקר שכחו והזניחו, כי החליטו, ר"ל, להיות ככל הגויים, היינו שעל ה"כנסת" להחליט בכל הענינים, כולל עניני תורתנו ומצותי ע"פ דעת הרוב, והשתיתו את קיום הקבוץ העצום של יהודי ארץ הקדש על יסודות

לקוחים מאנגלי" וכיו"ב, וכך, למרבה הצער, שוב לא הצליח עם ישראל להתעלות, לנצל את ההזדמנות, ולהוכיח כי אכן הגאולה יכולה להתגלות.

פסק דין הרמב"ם

לאור כל הנ"ל הרי שבכואנו להגדיר את מה שהתחדש במצבו של עם ישראל בארץ ישראל לפני שלושים שנה נאמר: הצלת נפשות של עשירות רבבות מישראל — ענין הכי נפלא ויקר וכו' וכו' — כן! אפשרות של לימוד תורה וקיום מצות מתוך מנוחה — כן! אבל האם "זו משהו" בכיוון הגאולה או התחלתה ע"י הקמת השלטון העצמי של היהודים באר"ק — לא ולא! כי ברור הדבר שאין זה גאולה או אתחלתא דגאולה, שהרי "מפני חטאינו גלינו מארצנו" וכל זמן שלא בטלה הסיבה — מפני חטאינו לא בטל גם המסובב — הגלות, ורק כשתבטל הסיבה שהביאה לגלות, ועם ישראל יחזרו בתשובה, רק אז יהי מקום להתגלות הגאולה על ידי משיח צדקנו.

וכפסק דינו הברור של הרמב"ם שהיציאה מן הגלות תהי' בדרך זו "יעמוד מלך מבית דוד, הוגה בתורה ועוסק במצות כדוד אביו כפי תורה שבכתב ושבעל פה, ויכוף כל ישראל לילך בה ולחזק בדקה, וילחם מלחמות ה' ויצליח, וינצח כל האומות שסביביו, הרי זה בחזקת שהוא משיח, אם עשה והצליח ובנה מקדש במקומו ויקבץ נדחי ישראל הרי זה משיח בודאי, ויתקן את העולם כולו לעבוד את ה' ביחד, שנאמר כי אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא כולם בשם ה' ולעבדו שכם אחד", עכ"ל הרמב"ם.

הרי לנו פסק דין ברור, שהגלות נמשכת עד אשר עם ישראל יתנהג כיהודים, ללמוד תורה ולקיים מצוות, והיינו שלא רק שרשות הרבים תהי' יהודית אלא שכל אחד ואחת יתנהגו גם בביתם כיהודים, וכ"ז בתוך זמן הגלות לפני אתחלתא דגאולה, ואז יבנה מקדש במקומו, (כי אחר לא יעשה זה), ואחרי בנין בית המקדש — יקבץ נדחי ישראל, (כי עד אז עדיין פזורים יהיו), רק אז תתחיל הגאולה. הרי שלפי דברי הרמב"ם קיבוץ גלויות יהי' לאחר בנין בית המקדש, כי ברמב"ם גם סדר הדברים הוא בדיוק, וכפי שכתב גם בתחילת פרק זה, שהמשיח "בונה המקדש ומקבץ נדחי ישראל" — תחילה בנין המקדש ואח"כ קיבוץ גלויות, ואין שום פוסק החולק על הרמב"ם בענין זה של סדר היציאה מן הגלות והתחלת הגאולה, וגם מפרשי הרמב"ם ונושאי כליו, שהם הראב"ד והכ"מ והרדב"ז וכו' אינם משיגים עליו בזה.

ולפי כל זה מובן שהתקופה בה אנו נמצאים עתה אינה אתחלתא דגאולה, ועלייתם של רבבות יהודים לאה"ק אינה קיבוץ גלויות, אלא הצלת יהודים רבים בזמן הגלות כנ"ל.

ועד הנחות בלה"ק

מכון להוצאה לאור תורת כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש וצוקללה"ה נבנ"מ ז"ע

Lahak Hanochos Inc. 788 Eastern Parkway, Suite 408, Brooklyn, N.Y. 11213

Tel. (718) 604-2610 Fax. (206) 666-1770 Email: info@lahak.org

ב"ה.

לקראת יום הבהיר כ"ח סיון – שבועים שנה
יו"ל הוצאה חדשה של

התזועדויות

תשמ"ב – תשנ"ב (45 כרנים)

המחיר * \$499

הנחה מיוחדת למזדרזים לרכוש את הספרים

מראש חודש סיון עד כ"א סיון

במחיר * של \$450

בארה"ב: info@lahak.org באה"ק: 03-960-6018

הספרים יתקבלו בימים שבין כ"ח סיון לג' תמוז

בארצות הברית: במשרדי ועד הנחות בלה"ק

בארץ הקודש: בחנות הספרים קה"ת

(* המחיר לא כולל דמי משלוח.

לעילוי נשמת

איי"א עוסק בצ"צ באמונה, רב פעלים וכו'

הרה"ח הרה"ת ר' **דוד** ע"ה

בן הרה"ח הרה"ת ר' **יעקב יוסף** ע"ה

ראסקין

יו"ר צעירי אגודת חב"ד העולמית מיום הווסדה

מונה ע"י כ"ק אדמו"ר לחבר אגודת חסידי חב"ד העולמית,

"מרכז לעניני חינוך", "מחנה ישראל", "ועד המסדר"

ולמנהל רוחני ומשפיע מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש

בעל קורא במנין כ"ק אדמו"ר עשירות בשנים

נפטר ז' אייר ה'תשע"א

ת. נ. צ. ב. ה.